

# KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom  
„Koroški Slovenec“,  
Wien V., Margaretenplatz 7.  
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:  
Zinkovský Josip, Wien  
V., Margaretenplatz 7.

List

za politiko, gospodarstvo  
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: K 3000.—

Za Jugoslavijo  
četrtletno: 15 Din.

Posamezna številka 400 kron.

Leto II.

Dunaj, 4. oktobra 1922.

Št. 40.

List stane od 1. oktobra do 31. decembra za:

Avstrijo . . . . . 3000 K  
Jugoslavijo . . . . . 15 D  
Posamezna številka . . . . . 400 K

## Druga obletnica.

Meminisse iuvat — koristen je spomin.

Leta 480 pr. Kr. so upadli Perzijanci z mogočno vojsko v Grško, da vzamejo temu svobodoljubnemu narodu svobodo in narodnost. Junaško se je branil slavni Leonida pri Termopilah za svoje ljudstvo in vzdržal bi bil, da se ni našel izdajica. Efijalti, ki je izdal svoje ljudstvo in pripomogel Perzijancem k zmagi. Leonida s svojimi je slavno končal na bojišču...

Leta 1920 smo se borili tudi mi koroški Slovenci za svojo svobodo in narodnost v takozvanem plebiscitu. Kljub temu, da smo se morali bojevati proti premogočnim nasprotnikom — proti laški in angleški delegaciji, ki je stala z vsemi sredstvi, tudi z očitnimi krivicami, na strani Nemcev, bi bili zmagali, da niso nam padli v hrbet plačani Efijalti, izdajice iz lastnih vrst in preprečili zedinjenje z ostalimi brati Slovenci. Padli smo v boju za našo svobodo, četudi častno...

Dve leti je od tega, kar nam je za hip zasvetila zvezda svoboda, a nas je zaslepljenost lastnih bratov zopet pogreznila v temno noč. Te dve leti so bili za naš pot na Kalvarijo. Meminisse iuvat — spomin je koristen.

Niti ene pravice nismo dosedaj dobili. V kulturnem oziru se nam ne da niti najbolj priproste pravice, ki jo narava sama pripozna vsakemu darodu in človeku, nam še navrh jamči mirovna pogodba, da se otrok vsaj v prvih letih poučuje v materinem jeziku. Na naših slovenskih koroških šolah „poučujejo“ ljudje, ki so večinoma popolno nezmožni jezika otrok, katere naj bi učili. Niti to se ne dovoli starišem, kar je celo dovoljeno v Turčiji, v Avstriji ali v Kamerumu, da bi na svojih lastnih šolah, ki jih sami vzdržujejo, mogli svojo mladino vzgojiti. Tako imamo v 20. stoletju v sredi Evrope ljudstvo, ki nima niti ene v resnici ljudske šole.

Tako je tudi vsako drugo kulturno delovanje potom izobraževalnih društev s predavanji, petjem, prirejanjem iger deloma, od strani državnih oblastih samih, deloma s pomočjo najetih oboroženih tolp ali, čisto nemoogoče, ali zelo ovirano. Edinole v beljaškem okraju se je postopalo pravičneje.

Zapostavljeni smo v gospodarskem oziru. Gotovi ljudje, ki pred nekaj leti niso imeli več kakor dvojnih hlač, so znali za svojo osebo vojni čas in zmešnjavo po vojni tako izrabiti, da so danes največji bogataši na Koroškem. Da to obdržijo, so tudi svojim privrženecem v „Bauernbundu“ pripomogli do blaga, kar ga je še ostalo iz časa vojne. Slovencem pa, ne samo narodnim, ampak tudi takim, ki imajo ta greh na sebi, da ne kričijo na komando, so bile take nakaznice zopet odvzete.

Takozvani „majhni“ ljudje, posli, ki so celo življenje varčevali za stara leta, so postali v tej državi dobesedno berači. Srečni še tisti, ki so svojčas ta denar zamenjali, akoravno se je tedaj pri kolkovanju kričalo, da jugoslovanska država „ravba denar iz haržatov“. Tako obrekovani dinar je vendar še vreden 1000 naših kron.

Posestniki, katerimi se je pri plebiscitu tako obljublalo, da par let ne bo davkov, če bodo v Avstriji, morajo plačevati ne samo te davke, ampak od 16. oktobra naprej pride tudi zelo občutna oddaja premoženja v obliki „Zwangsanleihe“. Seveda, ko je vsled nezmožne uprave in nezmožnega obilnega uradništva država sama na kantu, podobna beraču, ki ima samo še umazano in raztrgano srajco na sebi, tako da morajo tega golega berača sedaj v Ženevi druge države obleči, med temi tudi tako prokleti Čehi in Jugoslovani.

V pravnem oziru so razmere še slabše, kakor jih beremo za čas pred vojno v znameniti knjigi „Aus dem Wilajet Kärnten“. Že tedaj so bile koroške sodnije na zelo slabem glasu. Kakšno zaupanje pa naj ima koroški Slovenec do svojih sodnij še le danes, ko sodniki (!) vodijo oborožene, pijane pretepače proti mirnim slovenskim zborovalcem, ko sodniki izjavljajo: „Ich werde die Čušen schon lernen“ itd.? Koroški Slovenec, ki si še upa pri sodniji iskati pravico, mora imeti dobre živce.

Tudi v cerkvenem oziru smo trpeli ogromno škodo in preizkusili veliko krivic. Prvi čas je stalo škofijstvo popolnoma pod vplivom „Heimattiensta“. Še danes pošilja pozive glede bodočega muzeja za „Kärnten ungeteilt“. V slovenskih krajih imamo tuje, slovensčine nezmožne duhovnike, akoravno povsod ni bilo ravno treba. Naši nasprotniki so našli pri škofijstvu tolikokrat odprta ušesa, a najvišja cerkvena oseba je odklonila na način, ki ni ravno uljuden, zastopnike našega ljudstva, naše poslance.

**Bilanca teh dveh let: Vse slovesne obljube, ki so jih dobili koroški Slovenci pred plebiscitom, v seji deželnega zbora dne 28. septembra 1920 so imele vrednost mačjih solz in to radi tega, ker so stali za temi obljubami večinoma renegati, a renegat še nikoli ni držal besede.**

A kljub temu še živimo, četudi so nas obsodili na smrt. Zgodovina ljubi čudna pota. Ravno v teh dneh je vstal „bolni mož“ — Turčin, ki so ga diplomati imeli že za mrtvega, k novemu življenju, da se trese pred njim celo mogočni Anglež. In ta naš nekdanji kruti sovražnik uči tudi nas, da se ljudstvo, ki hoče živeti, ne da kar tako pokončati.

In mi imamo voljo živeti. V teh dveh letih smo skušali postaviti se na noge iz lastne moči in šlo je. Zopet imamo svoje centralno politično društvo, imamo svoj list, začeli smo se gibati na izobraževalnem polju, v kolikor nas oblasti ne ovirajo in ravnokar smo napravili temelj tudi za boljši gospodarski razvoj. Treba je delati v tej smeri naprej in izpopolniti, kar smo že ustvarili. Malo nas je, a zato je treba, da nihče ne stoji ob strani in samo gleda in kritizira, ampak da posvečamo vsi vse moči svojemu ljudstvu. Eden ali drugi bo gotovo še odpadel, ker je bil vedno suh list, kakor jih je že nekaj šlo, ker so dobili ne-

kaj drobtinic od nasprotnikove mize. To se ne da preprečiti. A vsi, kar je dobrih in zvestih, držimo skupaj složno v delu za svoj narod, saj je narodova korist naša lastna korist. V tem je skrivnost vsakega uspeha.

Ko je veliki slovanski kralj Svetopolk umiral, je podal svojim trem sinovom Mojmiru, Svetopolku in Zoboru tri palice rekoč: „Lahko zlomite posamezne palice, a težko je vse tri skupaj prelomiti.“ Hotel jih je opomniti k složnosti v boju in delu za narod. Žalibog se sinovi niso držali tega nasveta, prepirali so se med seboj, dokler jih ni skupni sovražnik posamezne premagal in je mogočno kraljestvo izginilo.

Zdi se mi, kot da bi naši stari pošteni narodnjaki, ki legajo eden za drugim v grob, tudi nas opominjali tako k slogi, k skupnemu delu. In ta opomin starih izkušenih narodnih bojnikov velja danes posebno mladini, ki je poklicana, ta boj in delo za narod nadaljevati: **Bodite vsi složni, zbirajte se vsi v društvih, skupno se učite, skupno se veselite, skupno delajte v korist ljudstva. Le ta značajnost, ta skupnost, ta sloga nas more rešiti pogina, neznačajnost in nesloga uniči kakor vidimo tako posameznika kakor narod, kajti**

„pokora klete te grehote  
vnukom bo še poznim — tuičev jarem“.

## Koroški deželni zbor 26. sept. 1922.

Treba je bilo sklicati deželni zbor, da isti potrdi postavbe o zvišanju davkov, pravzaprav premembo davčnih postav. Denar zmiraj manj vreden, stroški od ure do ure večji, dohodkov pa skoro nič. Kje bom jemal, da b' tebi dajal? Pri prejšnjem zasedanju začetkom junija, smo imeli na Koroškem dolgov okoli 4 milijarde, dohodkov pičle 3 milijarde, ako bi ljudje plačevali davke. Dozdaj je v proračunu dolgovi okoli 40 milijard, dohodki so ostali isti. Zato je nepokritih 37 tisoč milijonov. To so strašne številke in povrh še sila slaba letina vsled lanske in letošnje suše in vsled škode po črvih.

Sprejeta je bila postava, da se bodo zastali davki morali plačati v zlatih kronah. Ker pa teh ni, po kurzu. Deželna doklada na zemljiški davek znaša po novi postavi 2500%. Za 1000% se zviša dohodninski davek pri obrti in dohodnini. Težkoča pri odmeritvi davkov obstoji v tem, ker davčne oblasti same ne vedo in še niti za leto 1921 nimajo zračunjeno, kolikor mora vsak plačati davkov. Da bi se davki res tudi plačevali in bi bil vendar kdo na mestu, da davčne oblasti in davkaplačevalce opominja in priganja k izpolnjevanju dolžnosti, se je postavila kontrolna komisija za iztirjanje davkov.

Med meščanskimi strankami in socialdemokrati je prišlo do precej ostrega spora o postavi varstva najemnikov. Hiše propadajo, nihče jih ne popravlja, ker nič ne nesejo. Dostikrat stane metla več, kakor dobiš stanarine. Nekdaj je bil isti srečen in bogat, ki je imel kje hišo, posebej še v mestu, danes je revež, ker mu je hiša le balast in ničesar ne neše. Slovenska glasova sta odločila v prilog hišnim posestnikom in sprejeta je bila resolu-





